

Det moderne samfund har kun ét svar på lykke, og det er mere. Men jeg vil ikke mere.

Kronik

SUZETTE FROVIN

Tidl. kommunikationschef og byrådspolitiker i Nyborg for Socialistisk Folkeparti

Jeg har sagt mit job op. Uden anden plan end at holde fri. Indtil videre. Jeg har haft snuden i arbejdssporet i 20 år. Hængt i med næb og klør, mens jeg som så mange andre har beklaget mig over det ubønhørligt snurrende hamsterhjul.

Til sidst var svimmelhed og hovedpine blevet mine faste hverdagsfølgesvende sammen med en dyb, dyb udmattelse. Hver eneste morgen var jeg så træt, at jeg nærmest ikke kunne få benene ud over sengekanten, uanset hvor mange timer jeg havde sovet. Og hver eneste morgen tog jeg kampen op. For det nytter jo ikke noget, formanede jeg mig selv. Du kan ikke ligge og sove hele dagen, og lige om lidt er det (endelig) weekend igen. Du skal bare være glad for, at du overhovedet har et arbejde, og at det, du laver, er nogenlunde meningsfuldt. Det går over, selvfølgelig gør det det. Men det gik ikke over.

Trætheden hang ved. Det samme gjorde hovedpinen og svimmelheden og til sidst også kvalmen. Det, jeg ikke ville erkende med mit hoved, fortalte min krop mig med al tydelighed: Du er ved at kaste op over, hvordan du har indrettet dit liv.

Jeg harcelerer jævnlige over det opskruede tempo, som verden og livet dirigeres efter, og jeg har

brugt år på at forsøge at ændre mulighederne for, at i det mindste familier med små børn kan få lov til at leve et mere roligt liv. For jeg tror på, at vi er nødt til at ændre fundamentalt ved strukturerne i stedet for at lade det være op til den enkelte at skabe ro i sit eget liv. Men strukturer er nogle sejlivede sataner.

Ikke engang en verdensomspændende pandemi, der i to år lagde os i ufrivillig benlås, var nok til at gøre op med de dybe strukturelle systemfejl, som betyder, at de fleste af os lever et (arbejds)liv i alt for højt tempo. Heller ikke selvom undersøgelser igen og igen dokumenterer, at vi bliver syge, ja ligefrem invalideret af at forsøge at overkomme konstante forandringer, top-leanede arbejdspladser og efterhånden nærmest uoverstigelige krav til at være menneske i verden.

Kapitalismens vækstmotor

I starten af pandemien blev der talt meget om, at vi skulle række ud og løfte i flok, og vi talte da også

kortvarigt om, at det måske alligevel var meget sundt, at det hele gik lidt langsommere.

Men kun et øjeblik. For snart var der igen kun én dagsorden der fyldte: ”Hvordan holder vi gang i væksten”, spurgte politikere fra venstre til højre og spyttede hjælpepakker ud i en lind strøm og udbetalte vores opsparede feriepenge med en formaning om for Guds skyld at gå ud og bruge dem med det samme. Det eneste, der ikke måtte ske, viste det sig hurtigt, var, at vi tabte tempo. Og sådan blev vi endnu en gang mindet om, at det gode liv altid handler om at passe sit arbejde, tjene penge, købe mere, holde hjulene i gang.

Vi kunne have brugt undtagelsestilstanden til at gentænke, hvordan et samfund kan tage sig ud, hvis ikke væksten dikterer alt. Sådan blev det selvfølgelig ikke for kapitalismens vækstmotor styrer alt i vores samfund. Det er med den kritiske tænker Mark Fishers ord lettere for os at forestille os verdens undergang end en verden

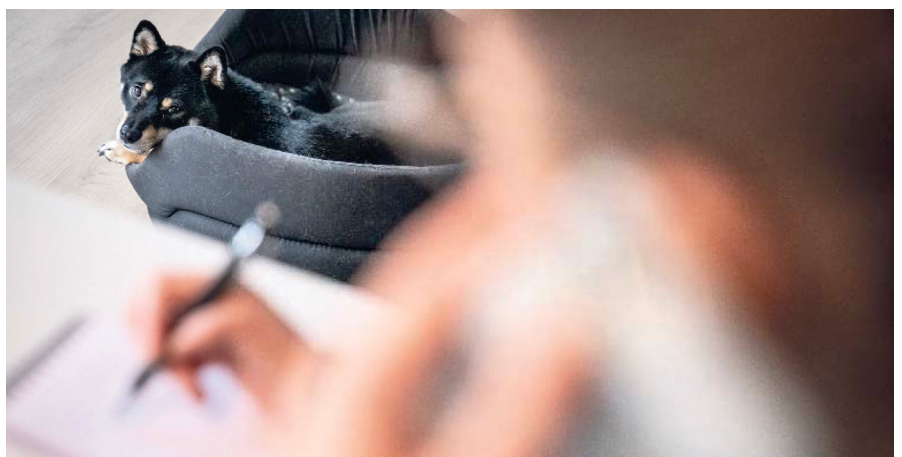

Foto: Mads Claus Rasmussen/Ritzau Scanpix

95 uden kapitalisme.

Så vi hænger i med kurs mod afgrunden, mens vi lader os besnære af den protestantiske arbejdsmoral, der er kapitalismens bedste ven. Uge efter uge finder vi os i at blive pisket rundt i vækstmotorens velsmurte maskine som en veltrænet hær af arbejdsmyrer. Vi står op, tager afsted, gør som der blive forventet, uanset hvor udmattede vi er. Uanset hvor meget vi mærker, at det ikke er godt for nogen eller for noget – udover væksten, selvfølgelig. Uanset hvor hurtigt tandhjulene spinder, forsøger vi at følge med, for hvis først man falder ud af hurlumhejhuset, hvad er der så tilbage? Hvem er vi så?

Mere, mere, mere!

115 Jeg troede, at det, der skulle til for at blive fri til at holde fri, var at tjene penge nok. Men det blev jo aldrig nok. For det moderne samfund har kun ét svar på lykke, og det er mere. Mere. MERE. Men jeg vil ikke mere, ikke arbejde mere, ikke eje mere, ikke presse mig selv mere.

Et tankevækkende antal mennesker har sagt til mig, at jeg er modig – og at de ville ønske, at de turde gøre det samme. Sige deres job op. Tage en pause. Sætte tempoet ned. Til dem siger jeg, at det måske nok ser modigt ud, men som det er med den slags beslutninger, er det noget, der er modnet over tid, og til sidst var der ingen anden udvej. Det handlede ikke om mod, men om nødvendighed. Om at passe på mig selv, og om at stå ved mig selv. Om at skabe sammenhæng mellem det, jeg mener, og hvordan jeg lever.

140 Skeptikerne siger: Det er jo ingen sag at sige sit job op, når man er privilegeret, som du er. Til

dem siger jeg: Ja, jeg er privilegeret, og netop derfor har jeg en særlig forpligtelse til at bruge mine privilegier til at skabe den forandring, som jeg mener burde være alle forundt.

Hvis ikke jeg skulle gøre det, hvem skulle så? Hvilke undskyldninger gælder, når min beslutning alene betyder, at jeg må gå ned i levestandard, men ikke at jeg skal frygte at gå fra hus og hjem? Når man som jeg i det store hele lever et trygt middelklasseliv, klinger det så ikke lidt hult at beklage sig politisk korrekt over verdens beskaffenhed uden at forsøge i det mindste at tage ansvar for, hvilke værdier der styrer mit eget liv?

Det ringede i hvert fald efterhånden en hel del i mit hoved, og det er ikke, fordi jeg bilder mig ind, at jeg alene kan skabe en dyb strukturel forandring af samfundet ved at sige op. Så naiv er jeg trods alt ikke, men selv de mindste ryk kan måske bidrage til at skubbe samfundet i en ny retning. Jeg tror stadig, vi er nødt til at gøre noget fundamentalt anderledes. For kapitalismen får aldrig nok. Den lever af vækst, konkurrence og tempo. Den lever af, at vi bliver ved med at hige efter mere.

Ikke os, der bliver rigere

Når det er svært at træde ud af hamsterhjulet, er det, fordi alle strukturer er farvet og formet af kapitalismens værdier. Den tyske sociolog Hartmut Rosa taler om, at den sociale acceleration (tempoet) er blevet en totalitær kraft i det moderne samfund. Totalitær i den forstand, at den sociale acceleration gennemsyrrer alle hjørner af samfundet og derfor er umulig at slippe fri af. Den er også totalitær, fordi det er næsten umuligt for os

at forestille os verden anderledes.

Men vi ER nødt til at forestille os en anden verden. Vi er nødt til at stille kritiske spørgsmål. For eksempel om, hvem der egentlig nyder godt af, at vi knokler os selv halvt ihjel. For det er jo hverken dig eller mig, der skummer fløden. Det er den ene procent, der bliver rigere og rigere. I gamle dage kaldte vi det udbytning. Nu bilder vi os selv ind, at det alene handler om, hvem der gjort sig fortjent til noget, selvom vi dybest set godt ved, det er en stor fed løgn.

Vi er nødt til at skrue tempoet ned. Vi er nødt til at tage os tid til at være og tænke og mærke. Vi er nødt til at sige stop. Men jeg kan ikke få øje på det »vi«, den politiske bevægelse, som for alvor vil tage livtag med det moderne, kapitalistiske samfunds ødelæggende vækstparadigme. Jeg hører snak. Jeg hører gode intentioner, men det ender altid med endnu et plaster, som aldrig vil kunne stoppe blødningen.

Hvis vi skal redde os selv og kloden, er vi nødt til at forestille os det umulige, og det synes ikke at være muligt, uanset hvor tæt vi står på afgrunden. Derfor har jeg sagt op. For jeg kan ikke vente på forandringen. Jeg er nødt til at bidrage til at skabe den selv.

Jeg troede, at det, der skulle til for at blive fri til at holde fri, var at tjene penge nok. Men det blev jo aldrig nok.